

ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคล
ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา:
ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

Causal Factors in Personal Debt Management among
the Working Aged in Mueang District, Phayao Province:
During the COVID-19 Pandemic

กานต์พิชชา กองคนขวา (Guntphichcha Gongkhonkwa)¹

สุกัญญา จินดาธรรม (Sukanya Chindatham)²

วรัญญา ต้อนรัมย์ (Waranya Tonrap)³

ณัฐพร ปาละวงศ์ (Natthaporn Palawong)⁴

บทคัดย่อ

การระบาดของโรคโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินส่วนบุคคล และนำมาซึ่งความสามารถในการชำระหนี้ที่ลดลง ดังนั้นการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคล และระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่มียุ 15 ปีขึ้นไป ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้วยแบบสอบถามจำนวน 390 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบสามขั้นตอน และใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อระบุความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

โดยผลการวิจัยในเบื้องต้นพบว่า ระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 21.12 จากคะแนนเต็ม 30 นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแสดงให้เห็น

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเงินและการลงทุน คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยพะเยา Email: plalih@hotmail.com

^{2,3,4}นิสิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการลงทุน คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 คือ ระดับการศึกษา รายได้ประจำ เงินฝาก ค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค ทั้งนี้ผลการวิจัยนี้ถือเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์สำหรับทุกคนซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนและควบคุมหนี้ส่วนบุคคลได้

คำสำคัญ : การบริหารหนี้ หนี้ส่วนบุคคล กลุ่มวัยทำงาน โรคโควิด-19

Abstract

The COVID-19 pandemic has adversely affected personal financial liquidity and has deteriorated the ability to repay debt. This study aims to evaluate the level of personal debt management and identify its related factors among working-age people during the COVID-19 pandemic. Questionnaires were used to collect the data from a sample group of 390 participants aged over 15 years old in Mueang District, Phayao Province. These participants were selected using a three-stage random sampling selection method. A Structural equation modeling analysis was conducted to validate a causal relationship.

This preliminary analysis showed that during the COVID-19 pandemic, the personal debt management had maintained at a good level, with an average score of 21.12 out of 30. According to the causal relationship analysis, factors affecting the level of personal debt management during the COVID-19 pandemic included education level, regular income, bank deposits, and expenses, specifically consumption expenses. The findings of this study could be useful in personal debt planning and controlling.

Keywords: Debt Management, Personal Debt, Working Age, COVID-19

บทนำ

การสร้างหนี้ถือเป็นเรื่องง่าย แต่การชำระหนี้และการหลุดพ้นจากหนี้ที่มีอยู่ถือเป็นเรื่องยาก โดยทุกคนต่างก็ปรารถนาชีวิตที่ปลอดหนี้แต่ในบางครั้งก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการก่อหนี้ได้เนื่องจากโลกแห่งความเป็นจริงนั้นการดำรงชีพบางครั้งอาจประสบปัญหาทางการเงินทำให้ต้องสร้างหนี้ขึ้นมาไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของโรคโควิด-19 ในช่วงปลายปี 2562 และได้เริ่มแพร่ระบาดไปทั่วโลกจนองค์การอนามัยโลกต้องประกาศเป็นโรคติดต่อร้ายแรงในช่วงต้นปี 2563 (Sananthan. S, James. P, Louis. K, Richard. E & Rajiv. S, 2020) จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินของประชาชนทุกคนเนื่องจากสถานประกอบการต่าง ๆ ได้ลดชั่วโมงการทำงานหรือเลิกจ้างพนักงานบางส่วน ทำให้ภาคประชาชนมีรายได้ลดลง ไม่มีเงินเพียงพอต่อการดำรงชีพไปจนถึงการไม่มีเงินเพียงพอต่อการชำระหนี้ ทั้งนี้เงินถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีพ ดังนั้นหากขาดซึ่งรายได้ชีวิตความเป็นอยู่ก็จะมีคามยากลำบากมากขึ้น ทำให้ประชาชนบางส่วนกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายหรือประทังชีวิตในช่วงที่ยากลำบากนี้ และหากสถานการณ์โรคโควิด-19 ไม่ได้ขึ้นหรือยืดเยื้อต่อไปเป็นเวลานานก็จะส่งผลให้ความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคตมีปัญหาได้ อย่างไรก็ตาม การเป็นหนี้ก็มีทั้งแง่บวกที่ดีและไม่ดีโดยต้องพิจารณาประกอบกับวัตถุประสงค์การก่อหนี้ อีกทั้งเมื่อเป็นหนี้แล้วต้องรู้จักบริหารหนี้ที่มีอยู่ รวมถึงไม่สร้างหนี้เพิ่มหากไม่จำเป็น ทั้งนี้ก็เพื่อพยายามควบคุมปริมาณหนี้ไม่ให้เกินร้อยละ 50 ของรายได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2563b) เพราะหากมีหนี้สินเกินกว่านี้จะส่งผลกระทบต่อความสามารถชำระคืนหนี้ในอนาคตได้ (กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข, 2563) และสภาพคล่องทางการเงินส่วนบุคคลลดลงโดยท้ายที่สุดแล้วจะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนสำหรับการเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศ รวมทั้งเป็นบ่อเกิดของปัญหาด้านครอบครัวและปัญหาด้านสุขภาพจิตอีกด้วย (ปิยะณัช เรือนสอน และเทอดศักดิ์ ชมเฑาะสุวรรณ, 2561)

สำหรับสถิติด้านสินเชื่อก่อนการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล หากพิจารณาในส่วนของภาคเหนือพบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมาสินเชื่อก่อนการบริโภคส่วนบุคคลมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ในช่วงไตรมาสที่ 3/2561

ถึง 4/2561 ปริมาณสินเชื่อได้เพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดดอย่างเห็นได้ชัดจนจำนวน 40,168 ล้านบาท ตามภาพที่ 1 ซึ่งบ่งชี้ว่าภาคประชาชนมีการก่อหนี้เพิ่มขึ้นโดยถือเป็นสัญญาณด้านลบเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณหนี้สินจะตามมาทั้งทางด้านเงินต้นและดอกเบี้ย (กฤษฎา เสกตระกูล, 2553) ซึ่งส่งผลทำให้ความมั่งคั่งของบุคคลลดลง นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในส่วนของยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชาชนในจังหวัดพะเยาก็จะพบว่าปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งบ่งชี้ว่าภาคประชาชนในจังหวัดพะเยาประสบปัญหาในการชำระหนี้โดยอาจจะเกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง

นอกจากนี้หากพิจารณาประกอบกับสถิติสถานภาพทางรายได้และค่าใช้จ่ายของแต่ละอาชีพในจังหวัดพะเยาในปี พ.ศ. 2562 ตามตารางที่ 1 พบว่าทุกอาชีพมีจำนวนรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายค่อนข้างต่ำ โดยอาชีพที่มีรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด คือ ประมง ป่าไม้ ล่าสัตว์ และหาของป่า (1,722 บาท) ส่วนอาชีพที่มีรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายสูงที่สุด คือ ลูกจ้าง ผู้จัดการ นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ (14,267 บาท) ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อคณะผู้วิจัยทำการเทียบสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้กับข้อมูลที่น่าสนใจ คือ อาชีพประมง ป่าไม้ ล่าสัตว์ และหาของป่า และอาชีพคนงานด้านขนส่งและงานพื้นฐาน มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายสูงที่สุด (ร้อยละ 83.94) ส่วนอาชีพที่มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด คือ อาชีพลูกจ้าง ผู้จัดการ นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ (ร้อยละ 69.22) ทั้งนี้สัดส่วนค่าใช้จ่ายในภาพรวมมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 69.22 – 83.94 ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูง และแสดงให้เห็นว่าจำนวนเงินที่เหลือก็จะน้อยตามไปด้วย โดยอาจเกิดปัญหาในการชำระหนี้ทั้งในส่วนของเงินต้นและดอกเบี้ยตามมา

สำหรับการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่นักวิจัยได้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้สิน อาทิเช่น สุริยะ หาญพิชัย, เฉลิมพล จตุพร และวสุ สุวรรณวิหค (2563) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรปิณณันท์ เรือนสอน และเทอดศักดิ์ ชมโต๊ะสุวรรณ (2561) ได้ทำการวิเคราะห์ภาระหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์กองบัญชาการกองทัพไทย สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, กนกวรรณ มีสุข และอรทัย เถาจุ (2561) ศึกษาการจัดการการเงินส่วนบุคคลกับความสุขด้านการเงิน สฐิติชญาภรณ์ สุรินทร์ (2560) ศึกษาภาวะหนี้สินและการแก้ไข

ภาวะหนี้สินของ ชลธิชา สุวรรณพิทักษ์ และพัฒน์ พัฒนรังสรรค์ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้สินเชื่อบุคคล ปันดดา ปิยะศิลป์ และไพญญ์ ดาวสดใส (2555) ศึกษาปัจจัยทำนายนการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคาร และ ปรีชา วิทยาภรณ์ (2559) ศึกษากระบวนการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจะเห็นว่างานวิจัยยังไม่ได้มีการศึกษาในประเด็นการวัดระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นประเด็นต่อยอดหลังจากที่บุคคลมีการก่อหนี้สิน ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นนี้ เนื่องจากผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ประกอบเพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาด้านหนี้สินและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อวางแผนการบริหารหนี้ของประชาชนได้ อันจะนำไปสู่การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไม่มากก็น้อยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคลและศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

แนวคิดที่เกี่ยวข้องและการทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับหนี้

แนวคิดทางด้านการเงินได้ให้นิยาม หนี้ หมายถึง จำนวนเงินที่บุคคล กู้ยืมมาและมีภาระผูกพันที่ต้องชำระคืนในอนาคต (ศิริบุษ อินละคร, 2559) โดยการก่อหนี้เป็นการนำรายได้ในอนาคตมาใช้ในการอุปโภคและบริโภคในวันนี้ (สรา ชื่นโชคสันต์, ภวานิศร์ ชั่ววัลลี และวิริยะ ดำรงศิริ, 2563) ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภทตามกรอบเวลาการชำระหนี้ ได้แก่ 1) หนี้สินระยะสั้น โดยมีระยะเวลาในการชำระหนี้ภายใน 1 ปี 2) หนี้สินระยะยาว โดยมีระยะเวลาในการชำระหนี้มากกว่า 1 ปี (Jack, Les, Robert & Melissa, 2013) หรือหากจำแนกตามแหล่งในการกู้ยืม ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 แหล่ง ได้แก่ 1) หนี้ในระบบ คือ หนี้ที่เกิดขึ้น

ในระบบเศรษฐกิจโดยมีธุรกรรมทางการเงินผ่านสถาบันการเงินหรือธนาคาร เช่น บัตรเครดิต การซื้อสินค้าเงินผ่อน การนำสินทรัพย์ไปจำนำ สินเชื่อ 2) หนี้นอกระบบ คือ หนี้ที่ไม่ผ่านระบบสถาบันการเงิน เช่น การเล่นแชร์ การกู้เงินนอกระบบ (รัชนีกร วงศ์จันทร์, 2559)

2. แนวคิดการบริหารหนี้ส่วนบุคคล

หากกล่าวถึงปริมาณของหนี้สินจะถือเป็นสิ่งสะท้อนความเปราะบางทางการเงินของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเมื่อปริมาณหนี้ในระบบทางการเงินสูงขึ้น จะส่งผลกระทบต่อด้านลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตาม การก่อหนี้ของบุคคลมีหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) การหลีกเลี่ยงการจ่ายเงินสดสำหรับค่าใช้จ่ายจำนวนมาก 2) การพบเจอสถานการณ์ฉุกเฉินทางการเงิน 3) ความต้องการความสะดวกสบายในการใช้จ่าย 4) การกู้ยืมเพื่อนำเงินไปลงทุน (Michael & Lawrence, 2008) ทั้งนี้แนวทางสำหรับการบริหารหนี้สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) หยุดการสร้างหนี้เพิ่ม เพื่อไม่ให้เกิดภาระทางการเงินพอกพูนมากยิ่งขึ้นจนเกินความสามารถในการชำระหนี้ 2) การวางแผนจัดสรรรายได้-ค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นการปรับพฤติกรรมด้านการใช้จ่าย 3) การทยอยใช้หนี้ให้เร็วที่สุด โดยเฉพาะหนี้ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงเพราะหากไม่จ่ายชำระหนี้ให้เร็วจะทำให้เกิดภาระดอกเบี้ยที่เพิ่มมากขึ้น 4) การปรับมาตรฐานการใช้ชีวิตให้ต่ำลงด้วยการใช้จ่ายให้น้อยลงเพื่อให้สามารถจ่ายชำระหนี้ได้เพิ่มมากขึ้น 5) การเจรจาประนอมหนี้ ซึ่งหากไม่สามารถชำระหนี้ได้ควรขอเจรจากับเจ้าหนี้เพื่อหาทางออกในการชำระหนี้ร่วมกัน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2563c)

3. แนวคิดการบริหารค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล

เนื่องจากการบริหารค่าใช้จ่ายมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการจ่ายชำระหนี้โดยตรง ซึ่งการบริหารค่าใช้จ่าย หมายถึง การวางแผนการใช้จ่ายให้ชัดเจน เช่น จำนวนค่าใช้จ่าย และรายการที่ใช้จ่าย โดยต้องมีกรอบควบคุมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ด้วยการใช้วิธีจัดบันทึกรายการค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2563a) ทั้งนี้โดยทั่วไปแล้วค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายคงที่ คือ ค่าใช้จ่ายที่เป็นจำนวนเงินเท่ากัน

ทุกงวดและต้องจ่ายเป็นประจำ โดยไม่สามารถควบคุมให้ลดจำนวนลงได้ 2) ค่าใช้จ่ายผันแปร คือ ค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนเปลี่ยนแปลงขึ้น/ลงในแต่ละช่วงเวลาที่ไม่เท่ากัน (Lawrence, David & Michael, 2006) โดยแนวทางสำหรับการบริหารค่าใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) การวางแผนการใช้จ่าย 2) ควบคุมการใช้จ่ายให้อยู่ภายในงบประมาณที่กำหนด 3) การทบทวนการใช้จ่ายอยู่เสมอ (รัชนีกร วงศ์จันทร์, 2559) 4) การยึดแนวทางค่าใช้จ่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการเลือกซื้อสิ่งของในราคาที่เหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย (สุदारัตน์ พิมลรัตนกานต์, 2555)

4. การทบทวนวรรณกรรม

คณะผู้วิจัยได้สืบค้นงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสาเหตุของการก่อหนี้และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหนี้ เพื่อนำผลการวิจัยในอดีตมาประยุกต์ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ โดยผลจากการวิจัยในอดีตสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) สาเหตุของการก่อหนี้

เมื่อเศรษฐกิจอยู่ในช่วงยากลำบากการก่อหนี้มักมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น (Aine & Ciaran, 2020) เนื่องจากในปัจจุบันการเข้าถึงสินเชื่อประเภทต่าง ๆ เป็นไปด้วยความง่ายดาย แต่ทว่าการมีหนี้ที่เพิ่มขึ้นก็ส่งผลให้ระดับความเครียดเพิ่มสูงตามไปด้วย กล่าวคือ เป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน (Sapora, Khatijah, Zulkifli & Husni, 2014) อีกทั้งระดับความเครียดเกี่ยวกับหนี้จะเพิ่มขึ้นตามอายุ (Rachel, Laura & Randy, 2011) ทั้งนี้สาเหตุหลักของการก่อหนี้ คือ การมีค่าครองชีพที่สูงขึ้นโดยทำให้ค่าใช้จ่ายของบุคคลเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว (สุกัญญา สำราญพงษ์, 2561) แต่รายได้ที่ได้รับกลับมีจำนวนที่คงที่ดังนั้นทำให้ที่สุดแล้วจำนวนค่าใช้จ่ายจึงมากกว่าจำนวนรายได้ (โสภณ มุลหา, ประวิชญา ณ์ฐฎากรกุล, ทรงเกียรติ ชาตัน, พรพิมล พิมพ์แก้ว และปรีชา ทับสมบัติ, 2562) นอกจากนี้ยังพบว่า เงินที่ได้จากการก่อหนี้จะถูกนำมาใช้ 1) เพื่อดำรงชีวิตหรือใช้ในการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน 2) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาเล่าเรียน (สุวรรัฐ แลสันกลาง, พิบูลย์ ชยโหวสกุล, วิฎีกานต์ สุริยะสาร และชุตินิษฐ์ ปานคำ, 2563; ปรีชา วิทยากรณ์, 2559) โดยผลการวิจัยของ Nor & Norlia (2012) ยังสนับสนุนอีกว่า

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาไม่เพียงแต่ได้รับใบปริญญาเท่านั้นแต่ยังมีหนี้สินที่เกิดจากการศึกษาตามมาด้วย และเมื่อเริ่มก้าวสู่วัยทำงานก็มีการกู้ยืมประเภทอื่นตามมาซึ่งทำให้เกิดความยากต่อการจ่ายชำระหนี้มากขึ้น 3) เพื่อซื้อสินทรัพย์ถาวรหรือสินทรัพย์เงินผ่อน ซึ่งผลการวิจัยของ Allison (2011) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า หนี้สินสามารถเพิ่มการถือครองสินทรัพย์ได้แต่ในมุมของความมั่งคั่งทางการเงินจะลดลง 4) เพื่อช่วยเหลือครอบครัวจากเหตุการณ์ฉุกเฉิน (สุชน ทิพย์ทิพาร และพิทักษ์ศิริวงศ์, 2559) 5) เพื่อใช้จ่ายฟุ่มเฟือยด้านความสนุกสนาน บันเทิง และการเข้าสังคม (ฐิติชฎามณ สุรินทร์, 2560) อย่างไรก็ตามงานวิจัยในอดีตได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารหนี้ คือ ผู้ที่มีภาระหนี้สินต้องวางแผนการใช้จ่ายโดยไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย หารายได้เสริม สร้างวินัยทางการเงิน (จักรพงษ์ ช่างเหลา และประชาสรรค์ แสนภักดี, 2562) อีกทั้งต้องชำระหนี้ให้ตรงตามเวลาที่กำหนด และการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต (กวิณ มุสิกกา, สุชนนี เมธิโยธิน และบรรพต วิรุณราช, 2562)

2) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหนี้

การวิจัยในครั้งนี้ได้นำเอาผลการวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้มาประยุกต์ใช้ เนื่องจากการวิจัยในอดีตยังไม่มีการศึกษาในประเด็นด้านระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคล โดยผลการวิจัยในอดีตสามารถสรุปได้ คือ สุริยะ หาญพิชัย, เฉลิมพล จตุพร และวสุ สุวรรณวิหค (2563) พบว่ารายจ่ายทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรรายได้ และการออม เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ สำหรับผลการวิจัยของ ปิญฉณัฐ เรือนสอน และเทอดศักดิ์ ชมเฑาะสุวรรณ (2561) พบว่า สถานภาพ ระดับการศึกษา และจำนวนเงินเดือน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ แต่ไม่พบว่า เพศ มีผลต่อการเป็นหนี้ ในส่วนของสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, กนกวรรณ มีสุข และอรทัย เกาजू (2561) พบว่า สถานภาพ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ อีกทั้งผลการวิจัยของ ฐิติชฎามณ สุรินทร์ (2560) ยังพบว่า อายุ ระดับเงินเดือน และสถานภาพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดหนี้สิน ซึ่งสอดคล้องกับ Allison (2011) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อหนี้สิน และผลการวิจัยของ ชลธิชา สุวรรณพิทักษ์ และพัฒน วัฒนรังสรรค์ (2560) พบว่า สถานภาพสมรส และจำนวนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นปัจจัย

ที่มีผลต่อภาวะหนี้สิน นอกจากนี้ ปันดดา ปิยะศิลป์ และไพบุลย์ ดาวสไต (2555) พบว่า เพศ และการมีหนี้ค้างชำระ มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ แต่สำหรับผลการวิจัยของ ปรีชา วิยาภรณ์ (2559) กลับพบว่า เพศ และวุฒิการศึกษา ไม่เป็นมูลเหตุของภาวะหนี้สิน

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ได้ดังภาพที่ 2

สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงาน ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

ปัจจัยด้านการใช้จ่ายทางการเงินมีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในครั้งนี้ คือ วัยทำงานที่อยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ให้นิยามของผู้มีงานทำ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) ทั้งนี้สถิติผู้มีงานทำที่คณะผู้วิจัยสามารถค้นหาได้เป็นสถิติของทั้งจังหวัด จำนวน 221,938 คน (สำนักงานแรงงานจังหวัดพะเยา, 2562) แต่ไม่สามารถค้นหาสถิติในส่วนของอำเภอเมืองได้ ดังนั้นวิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างจึงใช้กรณีไม่ทราบค่าประชากรตามวิธีของ William (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวน 385 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: แบบเจาะจง โดยกำหนดเกณฑ์ด้านอายุ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามต้องมีอายุ 15 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ที่มิรายได้จากการทำงาน

ขั้นตอนที่ 2: แบบโควต้า โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในจำนวนที่เท่ากันในแต่ละตำบลเพื่อความเสมอภาค คือ 26 คน ทั้งนี้อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 15 ตำบล ได้แก่ แม่กา แม่ต้า แม่นาเรือ แม่ใส แม่ปืม บ้านต่อม บ้านต้า บ้านตุ่น บ้านใหม่ บ้านสง ท่าจำปี ท่าวังทอง สันป่าม่วง เวียง และ จำป่าหวาย ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้จึงมีจำนวนทั้งสิ้น 390 คน

ขั้นตอนที่ 3: แบบบังเอิญ โดยพยายามกระจายการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมในแต่ละตำบลให้มากที่สุด และยุติการเก็บข้อมูลเมื่อได้ข้อมูลครบตามจำนวนที่กำหนด

2. เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามปลายปิดคือเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ โดยแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม คือ การประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต เพื่อสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัย สำหรับส่วนประกอบของแบบสอบถามจะมีดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1: ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน จำนวนรายได้ประจำ จำนวนรายได้เสริม จำนวนค่าใช้จ่าย จำนวนหนี้สิน และจำนวนเงินฝาก โดยเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2: ข้อมูลปัจจัยด้านการใช้จ่ายทางการเงินในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ การอุปโภคบริโภค การซื้อ/เช่าที่อยู่อาศัย การกู้ยืมเพื่อการศึกษา การใช้จ่ายกรณีฉุกเฉิน และการใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย โดยเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 3: ข้อมูลการบริหารหนี้ส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ โดยเป็นคำถามเพื่อประเมินระดับการบริหารหนี้ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 และใช้เกณฑ์การให้คะแนน 1 ถึง 5 ในแต่ละข้อคำถาม ตามพฤติกรรมการบริหารหนี้

โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ผ่านการทดสอบความน่าเชื่อถือ ซึ่งพิจารณาได้จากค่า Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.830 จากการทดลองแจกจำนวน 30 ชุดกับตัวแทนที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง โดยผ่านเกณฑ์ของ กัลยา วานิชย์บัญชา (2556) ที่ระบุว่าต้องมีค่ามากกว่า 0.700

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคลใน ส่วนที่ 3 ได้ใช้วิธีคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้นและแปลผลดังตารางที่ 2

2) การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในระหว่างการระบาดของโรคโควิด-19 โดยมีการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามเกณฑ์ของ กัลยา วาณิชย์ปัญญา (2556) คือ Chi-square/Df น้อยกว่า 3 P-value มากกว่า 0.05 RMSEA น้อยกว่า 0.05 CFI มากกว่า 0.90 IFI มากกว่า 0.90 NFI มากกว่า 0.90 และ TLI มากกว่า 0.90

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.44) และเพศชาย (ร้อยละ 42.56) โดยเมื่อแบ่งตามช่วงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 35-44 ปี (ร้อยละ 32.05) รองลงมา คือ อายุ 25-34 ปี (ร้อยละ 30.26) อายุ 45-54 ปี (ร้อยละ 18.97) อายุ 55 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 11.79) และอายุ 15-24 ปี (ร้อยละ 6.92) สำหรับสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่สมรส (ร้อยละ 56.67) รองลงมา คือ โสด (ร้อยละ 33.85) หย่าร้าง (ร้อยละ 5.38) แยกกันอยู่ (ร้อยละ 2.31) และเป็นหม้าย (ร้อยละ 1.79) ในส่วนของระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 54.36) รองลงมา คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 38.97) ปริญญาโท (ร้อยละ 5.90) และปริญญาเอก (ร้อยละ 0.77) ทั้งนี้ส่วนใหญ่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี (ร้อยละ 24.62) รองลงมา คือ 11-15 ปี (ร้อยละ 21.54) ต่ำกว่า 5 ปี (ร้อยละ 20.51) มากกว่า 20 ปี (ร้อยละ 19.74) และ 16-20 ปี (ร้อยละ 13.59)

โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ประจำต่อเดือนจำนวน 9,001-14,000 บาท (ร้อยละ 29.49) รองลงมา คือ 14,001-19,000 บาท (ร้อยละ 16.41) มากกว่า 29,000 บาท (ร้อยละ 16.15) 19,001-24,000 บาท (ร้อยละ 15.90) ต่ำกว่า 9,000 บาท (ร้อยละ 11.79) และ 24,001-29,000 บาท (ร้อยละ 10.26) สำหรับจำนวนรายได้เสริมต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้เสริม (ร้อยละ 54.36) รองลงมา คือ ต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 32.56) 14,001-19,000 บาท (ร้อยละ 8.21) มากกว่า 29,000 บาท (ร้อยละ 2.82) 19,001-24,000 บาท (ร้อยละ 1.79) และ 24,001-29,000 บาท (ร้อยละ 0.26) ในส่วนของค่าใช้จ่าย พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนค่าใช้จ่ายต่อเดือน 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 38.21) รองลงมา คือ 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 22.56) 15,001-20,000 บาท (ร้อยละ 13.59) ต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 11.03) มากกว่า 25,000 บาท (ร้อยละ 10.77) และ 20,001-25,000 บาท (ร้อยละ 3.85) นอกจากนี้ส่วนใหญ่ยังมีจำนวนหนี้สินที่ค้างชำระ ต่ำกว่า 50,000 บาท (ร้อยละ 27.95) รองลงมา คือ มากกว่า 250,000 บาท (ร้อยละ 24.87) ไม่มีภาระหนี้สิน (ร้อยละ 20.51) 50,001-150,000 บาท (ร้อยละ 18.97) และ 150,001-250,000 บาท (ร้อยละ 7.69) สำหรับจำนวนเงินฝาก พบว่า ส่วนใหญ่มีเงินฝากต่อเดือน 1,001-2,000 บาท (ร้อยละ 24.62) รองลงมา คือ ไม่มีการฝากเงิน (ร้อยละ 21.54) ต่ำกว่า 1,000 บาท (ร้อยละ 16.92) มากกว่า 4,000 บาท (ร้อยละ 15.38) 2,001-3,000 บาท (ร้อยละ 14.36) และ 3,001-4,000 บาท (ร้อยละ 7.18)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการใช้จ่ายทางการเงินในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการใช้จ่ายทางการเงินในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า ด้านค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่จ่ายเงินเพื่อเป็นค่าอาหาร (ร้อยละ 59.23) รองลงมา คือ ค่าสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการ (ร้อยละ 33.08) ค่ายารักษาโรค (ร้อยละ 3.85) และค่าเสื้อผ้า (ร้อยละ 3.85) สำหรับด้านค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อ/เช่าที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ไม่มีการซื้อ/เช่าที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 60.00) รองลงมา คือ ค่าบ้าน (ร้อยละ 25.64) ค่าหอพัก

(ร้อยละ 12.05) ค่าที่ดินสำหรับสร้างที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 1.79) และค่าคอนกรีตเสริม (ร้อยละ 0.51) ในด้านค่าใช้จ่ายกู้ยืมเพื่อการศึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีการกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 52.31) รองลงมา คือ กู้ยืมจากกองทุนเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 38.46) กู้ยืมจากหนี้ในระบบ (ร้อยละ 7.44) และกู้ยืมจากนอกระบบ (ร้อยละ 1.79) ในด้านค่าใช้จ่ายกรณีฉุกเฉิน ส่วนใหญ่ไม่มีค่าใช้จ่ายกรณีฉุกเฉิน (ร้อยละ 44.87) รองลงมา คือ ค่ารักษาพยาบาล (ร้อยละ 27.69) ค่าซ่อมยานพาหนะ (ร้อยละ 20.77) ค่าเสียหายจากอุบัติเหตุ (ร้อยละ 4.10) และค่าซ่อมบ้าน (ร้อยละ 2.56) ในด้านค่าใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย ส่วนใหญ่จ่ายค่าสินค้าฟุ่มเฟือยเพื่อตอบสนองความต้องการ (ร้อยละ 54.36) รองลงมา คือ ไม่มีค่าใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย (ร้อยละ 31.79) ค่าสุรา (ร้อยละ 9.74) ค่าบุหรี่ (ร้อยละ 3.08) และการพนัน (ร้อยละ 1.03)

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

การวิเคราะห์การบริหารหนี้ส่วนบุคคล และการประเมินระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคล ของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 เป็นตามตารางที่ 3

3.1 ผลการวิเคราะห์การบริหารหนี้ส่วนบุคคลรายข้อคำถาม

1) การจัดสรรค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนการจัดสรรค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลอยู่ในระดับ 3 (ร้อยละ 29.74) รองลงมา คือ ระดับ 4 (ร้อยละ 29.49) ระดับ 5 (ร้อยละ 24.62) ระดับ 2 (ร้อยละ 10.77) และระดับ 1 (ร้อยละ 5.38)

2) การพยายามลดค่าใช้จ่ายเพื่อชำระหนี้เพิ่มขึ้น พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนการลดค่าใช้จ่ายเพื่อชำระหนี้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ 4 (ร้อยละ 38.21) รองลงมา คือ ระดับ 3 (ร้อยละ 32.05) ระดับ 5 (ร้อยละ 21.79) ระดับ 2 (ร้อยละ 6.15) และระดับ 1 (ร้อยละ 1.79)

3) การมีรายได้ที่เพียงพอต่อการชำระหนี้ พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนการมีรายได้เพียงพอต่อการชำระหนี้อยู่ในระดับ 4 (ร้อยละ 37.44) รองลงมา คือ ระดับ 3 (ร้อยละ 36.67) ระดับ 5 (ร้อยละ 15.38) ร้อยละ 2 (ร้อยละ 8.46) และระดับ 1 (ร้อยละ 2.05)

4) การชำระหนี้ตรงตามเวลาที่กำหนด พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนการชำระหนี้ตรงตามเวลาที่กำหนดอยู่ในระดับ 5 (ร้อยละ 37.69) รองลงมา คือ ระดับ 4 (ร้อยละ 28.21) ระดับ 3 (ร้อยละ 22.05) ระดับ 1 (ร้อยละ 6.15) และระดับ 2 (ร้อยละ 5.90)

5) การไม่สร้างภาระหนี้ให้มากกว่ารายได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนการไม่สร้างภาระหนี้สินให้มากกว่าจำนวนรายได้ที่อยู่ในระดับ 5 (ร้อยละ 32.56) รองลงมา คือ ระดับ 4 (ร้อยละ 30.51) ระดับ 3 (ร้อยละ 25.13) ระดับ 2 (ร้อยละ 7.44) และระดับ 1 (ร้อยละ 4.36)

6) การก่อหนี้เพื่อนำไปลงทุนให้มีรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนการไม่สร้างภาระหนี้สินเพื่อนำเงินไปลงทุนเพื่อก่อให้เกิดรายได้สูงขึ้นอยู่ในระดับ 1 (ร้อยละ 28.21) รองลงมา คือ ระดับ 3 (ร้อยละ 27.18) ระดับ 2 (ร้อยละ 17.95) ระดับ 4 (ร้อยละ 16.41) และระดับ 5 (ร้อยละ 10.26)

3.2 ผลการประเมินระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคล

ผลการประเมินระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการบริหารหนี้ต่ำสุด เท่ากับ 8 คะแนน และมีคะแนนสูงสุด เท่ากับ 30 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 21.1231 คะแนน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 อยู่ในระดับดี

4. ผลการวิเคราะห์เส้นทางการความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ก่อนดำเนินการวิเคราะห์เส้นทางการความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเพื่อคุณลักษณะ Homogeneity of sample โดยใช้เครื่องมือ Measure of sampling adequacy (MSA) ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.5 (สูวิมล ตีรภานันท์, 2553) ดังตารางที่ 4

สำหรับผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ พบว่า ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีค่า MSA มากกว่า 0.5 ทุกตัวแปร โดยในภาพรวมค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) เท่ากับ 0.698 ค่า Chi-square เท่ากับ

1284.883 ค่า DF เท่ากับ 136 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรทั้งหมดมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ห้วงศ์ประกอบต่อไป

4.1 การวิเคราะห์ห้วงศ์ประกอบ

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโควิด-19

ผลการตรวจความกลมกลืนของโมเดล ดังภาพที่ 3 พบว่า ดัชนี CMIN/DF เท่ากับ 2.468 ค่า NIF เท่ากับ 0.939 ค่า IFI เท่ากับ 0.936 ค่า CFI เท่ากับ 0.962 และค่า TLI เท่ากับ 0.919 มีค่าผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นผลการทดสอบสมมติฐานจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 คือ ระดับการศึกษา จำนวนรายได้ประจำ จำนวนค่าใช้จ่าย และจำนวนเงินฝาก ดังตารางที่ 5 โดยเมื่อนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยจะเป็นดังนี้

$$PDM = 16.659 + 0.138 (E) + 0.282 (I) - 0.203 (X) + 0.141 (S)$$

จากสมการถดถอยข้างต้นจะเห็นว่า ระดับการศึกษา จำนวนรายได้ประจำ จำนวนเงินฝาก เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคล สำหรับจำนวนค่าใช้จ่ายเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงลบต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคล โดยปัจจัยข้างต้นสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ได้ร้อยละ 16.13 ซึ่งส่วนที่เหลือเป็นปัจจัยด้านอื่นที่ไม่ได้ทำการศึกษา

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการใช้จ่ายทางการเงินมีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโควิด-19

ผลการตรวจความกลมกลืนของโมเดล ดังภาพที่ 4 พบว่า ดัชนี CMIN/DF เท่ากับ 1.522 ค่า P เท่ากับ 0.166 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.037 ค่า IFI เท่ากับ 0.949 และค่า CFI เท่ากับ 0.940 มีค่าผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นผลการทดสอบสมมติฐานจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการใช้จ่ายทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 คือ ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค ดังตารางที่ 6 โดยเมื่อนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยจะเป็นดังนี้

$$PDM = 19.316 + 0.104 (CC)$$

จากสมการถดถอยข้างต้นจะเห็นว่า ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคล และสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ได้ร้อยละ 2.15 ซึ่งส่วนที่เหลือเป็นปัจจัยด้านอื่นที่ไม่ได้ทำการศึกษา

4.2 การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ

การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุได้แยกพิจารณาออกเป็น 3 ด้าน คือ อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) โดยผลการตรวจความกลมกลืนของโมเดล ได้ดังภาพที่ 5 คือ ดัชนี CMIN/DF เท่ากับ 1.811 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.046 ค่า IFI เท่ากับ 0.942 ค่า CFI เท่ากับ 0.940 และค่า TLI เท่ากับ 0.913 มีค่าผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ ดังตารางที่ 7 จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลรวมต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 เท่ากับ 0.293 (อิทธิพลทางตรง 0.259 และอิทธิพลทางอ้อม 0.034) และปัจจัยด้านการใช้จ่ายทางการเงินมีอิทธิพลรวมต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 เท่ากับ 0.116 (อิทธิพลทางตรง 0.116 แต่ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม) ทั้งนี้ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการใช้จ่ายทางการเงินสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานได้ร้อยละ 9.80

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการใช้จ่ายทางการเงินในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 35-44 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุการทำงาน 6-10 ปี นอกจากนี้ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีรายได้ประจำ 9,001-14,000 บาท/เดือน แต่ไม่มีรายได้เสริม มีค่าใช้จ่าย 5,001-10,000 บาท/เดือน มีหนี้สินค้างชำระต่ำกว่า 50,000 บาท

มีเงินฝาก 1,001-2,000 บาท/เดือน สำหรับด้านปัจจัยการใช้จ่ายทางการเงิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีค่าอุปโภคบริโภคเป็นค่าอาหาร อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อหรือเช่าที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายการกู้ยืมเพื่อการศึกษา และค่าใช้จ่ายกรณีฉุกเฉิน ส่วนค่าใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือยส่วนใหญ่เป็นการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยเพื่อตอบสนองของความต้องการ

2. ด้านการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

ในภาพรวมการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างมีระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคลอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.1231 จากคะแนนเต็ม 30 ทั้งนี้พฤติกรรมการบริหารหนี้ส่วนบุคคลที่อยู่ในระดับดี คือ การชำระหนี้ตรงตามเวลาที่กำหนด และการไม่สร้างภาระหนี้ให้มากกว่ารายได้ รองลงมา คือ การพยายามลดค่าใช้จ่ายเพื่อการชำระหนี้เพิ่มขึ้น การมีรายได้ที่เพียงพอต่อการชำระหนี้ การจัดสรรค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล และการก่อหนี้เพื่อนำไปลงทุนให้มีรายได้

3. ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 มากที่สุด คือ จำนวนรายได้ประจำ (0.282) รองลงมา คือ จำนวนค่าใช้จ่าย (-0.203) จำนวนเงินฝาก (0.141) ระดับการศึกษา (0.138) และค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค (0.104) ทั้งนี้ปัจจัยที่กล่าวมาสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคลได้ร้อยละ 9.80

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประเด็นที่ 1: การประเมินระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

จากผลการวิจัย พบว่า ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 วิทยากรงานมีการบริหารหนี้ส่วนบุคคลอยู่ในระดับดี และมีพฤติกรรมการบริหารหนี้ที่น่าสนใจ คือ (1) การชำระหนี้ตรงตามเวลาที่กำหนด โดยบ่งชี้ว่ากลุ่มวิทยากรงานมีวินัย

ในการชำระหนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ กวิน, สุชนนี และบรรพต (2562) ที่กล่าวว่า แนวทางในการบริหารหนี้ คือ การชำระหนี้ให้ตรงตามเวลาที่กำหนด (2) การไม่สร้างภาระหนี้ให้มากกว่ารายได้ โดยบ่งชี้ว่ากลุ่มวัยทำงานได้คำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ โดยจะไม่ก่อหนี้ให้มากไปกว่ารายได้ที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการบริหารหนี้ของ Michael & Lawrence (2008) ที่กล่าวว่า ให้หยุดสร้างหนี้เพื่อไม่ให้เกิดภาระทางการเงินเกินความสามารถในการชำระหนี้ และแนวทางของจักรพงษ์ ช่างเหลา และประชาสรรค์ แสนภักดี. (2562) ที่กล่าวว่า การบริหารหนี้ต้องสร้างวินัยทางการเงิน

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสังเกต คือ วัยทำงานมีการก่อหนี้เพื่อนำไปลงทุนให้มีรายได้ อยู่ในระดับต่ำมาก (1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5) โดยบ่งชี้ว่าหนี้สินที่กู้ยืมมาถูกนำไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้ก่อให้เกิดรายได้ ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยด้านค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคซึ่งเป็นค่าอาหารสูงถึงร้อยละ 59.23 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรัฐ แลสันกลาง, พิบูลย์ ชยโอวีสกุล, วิฎีกานต์ สุริยะสาร และชุตินิษฐ์ ปารคำ (2563); ปรีชา วิทยากรณ์ (2559) ที่พบว่า เงินที่ได้จากการก่อหนี้จะถูกนำไปใช้เพื่อดำรงชีวิตหรือใช้ในการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน

2. ประเด็นที่ 2: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 คือ 1) ระดับการศึกษา โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิญะณัช และเทอดศักดิ์ (2561) ที่พบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ และผลการวิจัยของ สมเน็ก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, กนกวรรณ มีสุข และอรทัย เถาจุ. (2561) ที่พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ แต่กลับไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีชา วิทยากรณ์. (2559) ที่พบว่า วุฒิมหาวิทยาลัยไม่เป็นมูลเหตุของภาระหนี้สิน 2) จำนวนรายได้ประจำ โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุริยะ หาญพิชัย, เฉลิมพล จตุพร และ วสุ สุวรรณวิหค (2563) ที่พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สิน และผลการวิจัย

ของ ปิยะฉวี เรือนสอน และเทอดศักดิ์ ชมโตะสุวรรณ (2561) ที่พบว่า จำนวนเงินเดือนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ อีกทั้งผลการวิจัยของ สฐิตชญาภรณ์ สุรินทร์ (2560) ที่พบว่า ระดับเงินเดือนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดหนี้สิน รวมถึงผลการวิจัยของ ชลธิชา สุวรรณพิทักษ์ และพัฒน์ พัฒนรังสรรค์ (2560) ที่พบว่า จำนวนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อภาระหนี้สิน 3) จำนวนเงินฝาก โดยคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ สุริยะ หาญพิชัย, เฉลิมพล จตุพร และวสุ สุวรรณวิหค (2563) ที่พบว่า การออมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สิน 4) จำนวนค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ สุริยะ หาญพิชัย, เฉลิมพล จตุพร และวสุ สุวรรณวิหค (2563) ที่พบว่า รายจ่ายทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สิน

อย่างไรก็ตามปัจจัยที่ไม่พบว่ามีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 คือ เพศ อายุ สถานภาพ อายุการทำงาน จำนวนรายได้เสริม จำนวนหนี้สิน ค่าใช้จ่ายการซื้อหรือเช่าที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายการกู้ยืมเพื่อการศึกษา ค่าใช้จ่ายกรณีฉุกเฉิน และค่าใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย โดยผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับ ปนัดดา ปิยะศิลป์ และไพญญ์ ดาวสดใส (2555) พบว่า เพศ และการมีหนี้ค้างชำระ มีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ ทั้งนี้ผลการวิจัยบางส่วนที่ไม่สอดคล้องอาจเนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการสำรวจการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ดังนั้นความแตกต่างของช่วงเวลาการศึกษาจึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่กล่าวข้างต้น

โดยจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับการศึกษา จำนวนรายได้ประจำ จำนวนเงินฝาก และจำนวนค่าใช้จ่าย (ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค) มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 จะเห็นว่าทั้ง 4 ปัจจัยมีความเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ การบริหารหนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารค่าใช้จ่ายของบุคคล โดยหากสามารถลดค่าใช้จ่ายความสามารถในการชำระหนี้ก็จะเพิ่มสูงขึ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2563a) แต่ในความเป็นจริงการลดค่าใช้จ่ายอาจเป็นเรื่องยากต่อการปฏิบัติ มากกว่านั้นค่าใช้จ่ายกลับมีจำนวนสูงขึ้นตามค่าครองชีพที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย (สุกัญญา สรรพพงษ์, 2561) จึงนำไปสู่การก่อหนี้เพื่อนำมาใช้จ่ายอุปโภคบริโภค (สุวรรัฐ แกลสันกลาง, พิญญ์ ชยไธรสกุล,

ฐิติกานต์ สุริยะสาร และชุตินิษฐ์ ปานคำ, 2563; ปรีชา วิทยาภรณ์, 2559) ในส่วน
ของปัจจัยด้านระดับการศึกษาและรายได้ สามารถอธิบายได้ว่าระดับการศึกษา
มีผลต่อจำนวนรายได้ โดยในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 กลุ่มแรงงานนอกระบบ
ซึ่งผู้ที่ประกอบอาชีพนี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำอีกทั้งค่าตอบแทน
ที่ได้รับจากการทำงานก็มักไม่แน่นอนจึงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านรายได้ ดังนั้น
จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าปัจจัยที่การศึกษานี้ค้นพบว่ามีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้
ส่วนบุคคลนั้นทุกปัจจัยมีความเชื่อมโยงกันในหลากหลายมิติ และนำไปสู่
การแสดงออกเป็นพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการหนี้สินส่วนบุคคลที่แตกต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

ผลของการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการบริหารหนี้ส่วนบุคคล
ของกลุ่มวัยทำงานในช่วงการระบาดของ โรคโควิด-19 ถึงแม้จะอยู่ในระดับดี
แต่ก็พบว่าพฤติกรรมกรรมการจัดสรรค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลของกลุ่มตัวอย่าง
โดยส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับ 3 มากถึงร้อยละ 29.74 (จากคะแนน 1 ถึง 5)
ซึ่งบ่งชี้ว่ากลุ่มวัยทำงานบางส่วนยังคงขาดความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน
โดยอาจนำไปสู่ปัญหาการชำระหนี้ในอนาคตได้ ดังนั้นหากหน่วยงานของรัฐ
และเอกชนมีการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล และ
การเสริมทักษะในการบริหารจัดการทางการเงินให้กับกลุ่มวัยทำงานก็จะทำให้เกิด
ความมั่นคงทางการเงินมากขึ้นทั้งในสภาวะการณโรคระบาดโควิด-19 และการเงิน
ในยุค new normal ที่จะมาถึงในอนาคต นอกจากนี้ควรมีกลยุทธ์การบริหารหนี้
เช่น 1) การจำกัดค่าใช้จ่ายหรือหากเป็นไปได้ควรพยายามลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
โดยใช้จ่ายเฉพาะสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น 2) การชำระหนี้ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงก่อน
เพื่อให้ภาระหนี้สินโดยรวมลดลง 3) การแสวงหารายได้เสริมเพื่อเพิ่มความสามารถ
ในการชำระหนี้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามหากสามารถลดค่าใช้จ่ายพร้อมทั้ง
การเพิ่มรายได้ก็จะส่งผลทำให้การบริหารหนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งถัดไปควรศึกษาเพิ่มเติมในปีวิจัยอื่นๆ และเพิ่มการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสอบถามสภาพปัญหาการบริหารหนี้สินในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมทุกประเด็นมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น

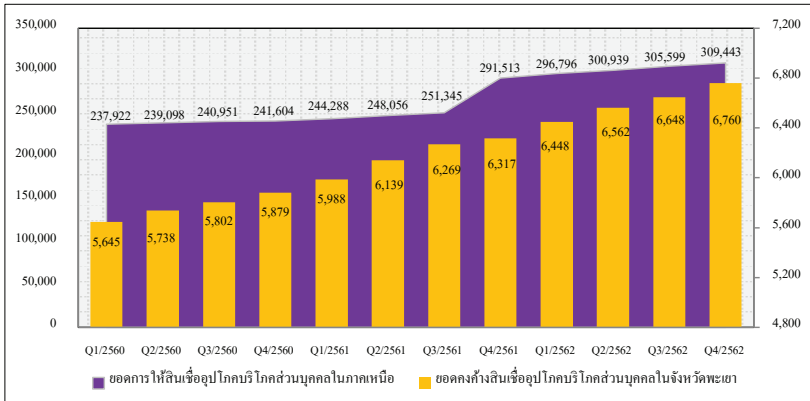
เอกสารอ้างอิง

- กวิณ มุสิกกา, สุชนนี เมธิโยธิน และบรรพต วิรุณราช. (2562). แนวทางการบริหารหนี้สินเกษตรกรไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 7(1), 111-125.
- กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข. (2563). *เงินทองต้องวางแผน*. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2563, จาก https://www.set.or.th/dat/vdoArticle/attachFile/AttachFile_1491196024783.pdf
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2556). *การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- กฤษฎา เสกตระกูล. (2553). *การวางแผนการเงินส่วนบุคคล*. ค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.set.or.th/set/financialplanning/knowledgedetail.do?contentId=535&typt=article>
- จักรพงษ์ ช่างเหลา และประชาสรรค์ แสนภักดี. (2562). สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 13(1), 174-183.
- ชลธิชา สุวรรณพิทักษ์ และพัฒน์ พัฒนรังสรรค์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้สินเชื่อบุคคล กรณีศึกษา: ธนาคารสิริไทย จำกัด มหาชน หน่วยบริหารคุณภาพสินทรัพย์พิทยากลาง. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(64), 149-159.
- ฐิติชฎามณ สุรินทร์. (2560). *ภาวะหนี้สินและการแก้ไขภาวะหนี้สินของกำลังพลกรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย*. การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563a). **การบริหารค่าใช้จ่าย**. ค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2563, จาก https://www.set.or.th/set/financialplanning/lifeevent.do?name=lifeevent_detail_postpostre-4&innerMenuId=47
- _____. (2563b). **การวางแผนหนี้**. ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2563, จาก https://www.set.or.th/set/financialplanning/lifeevent.do?name=wealth_debt&innerMenuId=1
- _____. (2563c). **เทคนิคพิชิตหนี้**. ค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2563, จาก https://www.set.or.th/set/financialplanning/lifeevent.do?name=lifeevent_detail_debd-2&innerMenuId=12
- ปนัดดา ปิยะศิลป์ และไพบุลย์ ดาวสดี. (2555). ปัจจัยทำนายนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคาร: กรณีศึกษา ธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 5(2), 9-20.
- ปรีชา วิทยากรณ์. (2559). **กระบวนการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยะณัฐ เรืองสอน และเทอดศักดิ์ ชมโต๊ะสุวรรณ. (2561). **การวิเคราะห์ภาระหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์กองบัญชาการกองทัพไทย จำกัด ของนายทหารชั้นประทวน**. การประชุมวิชาการ ครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา, 386-395.
- รัชนีกร วงศ์จันทร์. (2559). **การบริหารการเงินส่วนบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.
- ศิริบุษ อินละคร. (2559). **การเงินส่วนบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, กนกวรรณ มีสุข และอรทัย เถาจุ. (2561). การจัดการการเงินส่วนบุคคลกับความสุขด้านการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี**, 12 (29), 34-44.

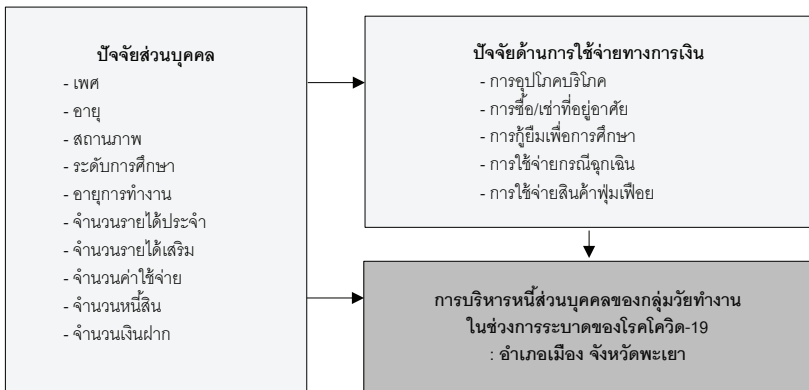
- สรา ชื่นโชคสันต์, ภวานิศร์ ชั่ววัลลี และวิริยะ ดำรงศิริ. (2563). **ปัญหาการเงินของครัวเรือนไทย**. ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2563, จาก: https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_30Oct2019.aspx
- สุกัญญา สํารานพงษ์. (2561). รูปแบบภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**, 8(1), 78-85.
- สุนน ทิพย์ทิพากร และพิทักษ์ ศิริวงค์. (2559). ภาวะหนี้สินของพนักงานในสถานประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กรณีศึกษา: สถานประกอบการด้านสิ่งพิมพ์ในจังหวัดนครปฐม. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 9(2), 1276-1292.
- สุดารัตน์ พิมพ์รัตนกานต์. (2555). **การเงินส่วนบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- สุริยะ หาญพิชัย, เฉลิมพล จตุพร และวสุ สุวรรณวิท. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรในจังหวัดลพบุรี. **วารสารพัฒนาการเรียนรู้ สมัยใหม่**, 5(5), 309-320.
- สุวรรัฐ แลสันกลาง, พิบูลย์ ชยโอวีสกุล, วิฎีกานต์ สุริยะสาร และชุตินิษฐ์ ปานคำ. (2563). การบริหารจัดการหนี้สินครัวเรือนแบบมีส่วนร่วมจังหวัดลำปาง. **วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ**, 10(2), 31-44.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2553). **การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในทางวิจัยทางสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานแรงงานจังหวัดพะเยา. (2562). **จำนวนผู้มีงานทำในจังหวัดพะเยา**. ค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2563, จาก <https://sg.docworkspace.com/d/sAO8xVBi05PVkoo2UhaOnFA>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2550). **สภาวะการทำงานของประชากร**. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563, จาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/serv_ifsdef.html

- โสภณ มูลหา, ประวิษฐา ญัฐสากรกุล, ทรงเกียรติ ชาตัน, พรพิมล พิมพ์แก้ว และปรีชา ทับสมบัติ. (2562). รูปแบบการจัดการหนี้สินชุมชนบ้านคำฝั ตำบลหนองกุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์**,6(3), 483-500.
- Aine, R., & Ciaran, O. (2020). Predictors of unmet needs and family debt among children and adolescents with an autism spectrum disorder: Evidence from Ireland. **Health Polity**,124(1), 317-325.
- Allison, M. (2011). The effect of late-life debt use on retirement decision. **Social Science Research**,40(1), 1623-1637.
- Jack, R. K., Les, R. D., Robert, H., & Melissa, M. H. (2013). **Focus on Personal Finance**. (4th edition). New York: McGraw-Hill Companies, Inc.
- Lawrence, J. G., David, S. M., & Michael, D. J. (2006). **Personal Financial Planning**. (2nd edition). South Melbourne: Thomson.
- Michael, D. J., & Lawrence, J. G. (2008). **Planning Your Personal Finances**. (11th edition). Ohio: Thomson South-Western.
- Nor, R. Z., & Norlia, I. (2012). Debt Composition and Attitude towards Education Loan among Malaysian Graduates. **Procedia Social and Behavioral Sciences**,36(1), 280-286.
- Rachel, E. D., Laura, M., & Randy, Hn. (2011). Youth debt, mastery, and self-esteem: Class-stratified effects of indebtedness on self-concept. **Social Science Research**,40(1), 727-741.
- Sananthan, S., James, P., Louis, K., Richard, E., & Rajiv, S. (2020). Economic impact of COVID-19 on a High-Volume Academic Neurosurgical Practice. **World Neurosurgery**,143(1), 561-566.
- Sapora, S., Khatijah, O., Zulkifli, A. G., & Husni, M. R.. (2014). The Impact of Religiosity on Financial Debt and Debt stress. **Procedia Social and Behavioral Sciences**,140(1), 300-306.
- William, G. C. (1953). **Sampling Techniques**. (3rd edition). New York: John Wiley & Sons, Inc.

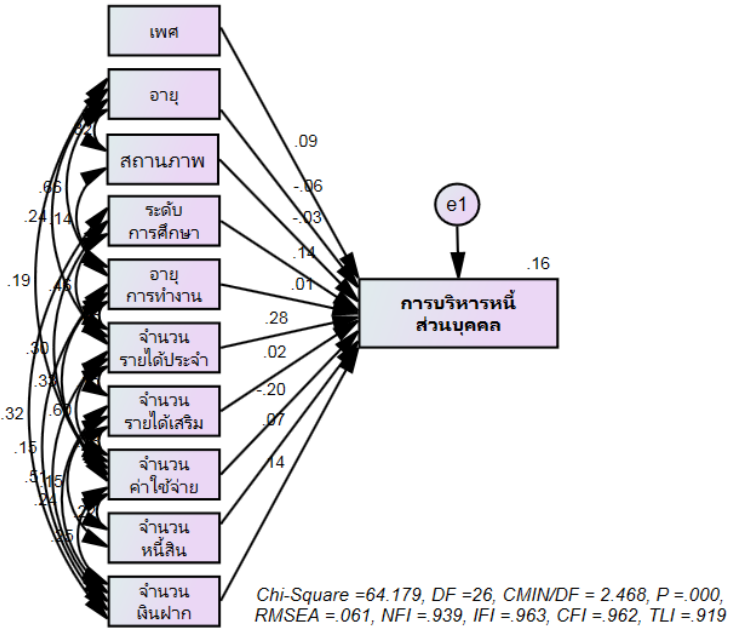

ภาพที่ 1 สถิติสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล (หน่วย: ล้านบาท)

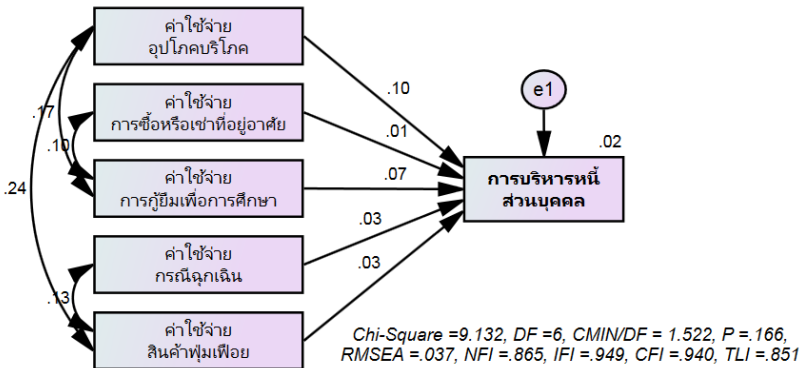
ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2563)

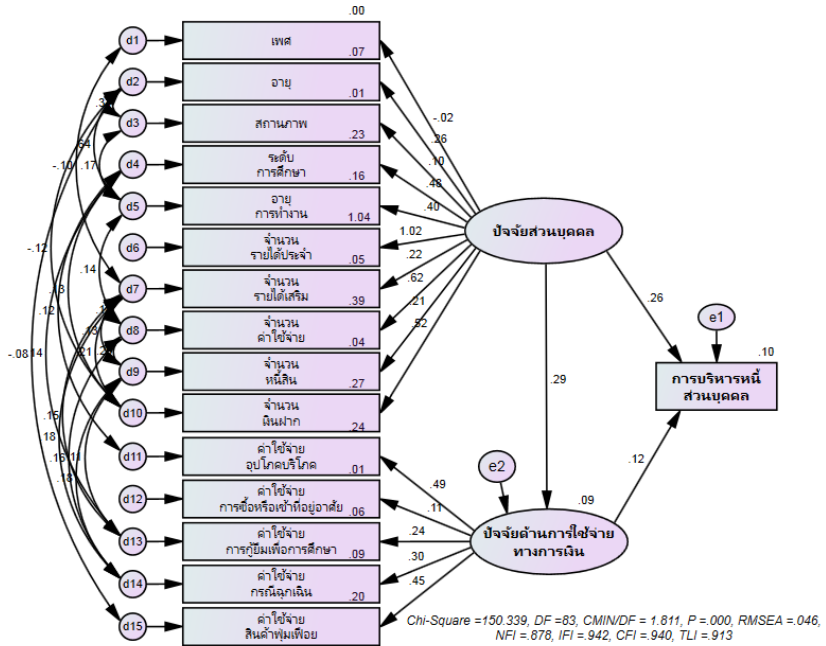
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยส่วนบุคคล

ภาพที่ 4 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยด้านการใช้จ่ายทางการเงิน

ภาพที่ 5 โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงาน

ตารางที่ 1 สถานภาพทางรายได้และค่าใช้จ่ายของแต่ละอาชีพในจังหวัดพะเยา
ปี พ.ศ. 2562 (หน่วย: บาท)

อาชีพ	รายได้ (1)	ค่าใช้จ่าย (2)	รายได้ – ค่าใช้จ่าย (1) – (2)	สัดส่วน ค่าใช้จ่าย (2)/(1)*100
ผู้ถือครองทำการเกษตร (เป็นเจ้าของที่ดิน)	17,198	13,942	3,256	81.07%
ผู้ถือครองทำการเกษตร (เช่าที่ดิน/ทำฟรี)	18,921	14,132	4,789	74.69%
ประมง ป่าไม้ ล่าสัตว์ และหาของป่า	10,720	8,998	1,722	83.94%
ผู้ประกอบการธุรกิจของตัวเองที่ไม่ใช่ การเกษตร	25,522	18,927	6,595	74.16%
ลูกจ้าง ผู้จัดการ นักวิชาการ และ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ	46,359	32,092	14,267	69.22%
คนงานเกษตร ป่าไม้ และประมง	12,994	10,798	2,196	83.10%
คนงานด้านขนส่ง และงานพื้นฐาน	16,656	13,981	2,675	83.94%
เสมียน/พนักงานขาย/และผู้ให้บริการ	22,532	18,111	4,421	80.38%
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ก่อสร้าง และเหมืองแร่	18,419	15,328	3,091	83.22%
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ	14,843	11,680	3,163	78.69%

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563)

ตารางที่ 2 การแปลผลระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคล

ช่วงคะแนน	ระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคล
1 - 10	มีการบริหารหนี้ส่วนบุคคลอยู่ในระดับต่ำ
11 - 20	มีการบริหารหนี้ส่วนบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง
21 - 30	มีการบริหารหนี้ส่วนบุคคลอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารหนี้และระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคล

1. การบริหารหนี้ส่วนบุคคล	ระดับคะแนน									
	1		2		3		4		5	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) การจัดสรรค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล	21	5.38	42	10.77	116*	29.74*	115	29.49	96	24.62
2) พยายามลดค่าใช้จ่ายเพื่อชำระหนี้เพิ่มขึ้น	7	1.79	24	6.15	125	32.05	149*	38.21*	85	21.79
3) รายได้เพียงพอต่อการชำระหนี้	8	2.05	33	8.46	143	36.67	146*	37.44*	60	15.38
4) ชำระหนี้ตรงตามเวลาที่กำหนด	24	6.15	23	5.90	86	22.05	110	28.21	147*	37.69*
5) ไม่สร้างภาระหนี้สินให้มากกว่ารายได้	17	4.36	29	7.44	98	25.13	119	30.51	127*	32.56*
6) ก่อหนี้เพื่อนำไปลงทุนให้มีรายได้	110*	28.21*	70	17.95	106	27.18	64	16.41	40	10.26
2. ระดับการบริหารหนี้ส่วนบุคคล	Min.		Max.		Std. Dev.		Mean		ผลการประเมิน	
	8		30		4.2421		21.1231		ระดับดี	

หมายเหตุ : * ระดับที่มีจำนวนและร้อยละสูงที่สุด

ตารางที่ 4 ผลการตรวจสอบเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

ตัวแปร	MSA	ตัวแปร	MSA
เพศ (G)	.623	จำนวนหนี้สิน (D)	.771
อายุ (A)	.591	จำนวนเงินฝาก (S)	.731
สถานภาพ (M)	.661	ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค (CC)	.685
ระดับการศึกษา (E)	.843	ค่าใช้จ่ายการซื้อหรือเช่าที่อยู่อาศัย (RC)	.656
อายุการทำงาน (P)	.643	ค่าใช้จ่ายการกู้ยืมเพื่อการศึกษา (EC)	.587
จำนวนรายได้ประจำ (I)	.776	ค่าใช้จ่ายกรณีฉุกเฉิน (MC)	.630
จำนวนรายได้เสริม (T)	.661	ค่าใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย (LC)	.551
จำนวนค่าใช้จ่าย (X)	.744	การบริหารหนี้ส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงาน (PDM)	.741
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) = 0.698, Chi-Square = 1284.883, Df = 136, Sig. = 0.000			

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

Factors		B	S.E.	C.R.	P	R ²
การบริหาร หนี้ส่วนบุคคล ในช่วงการ ระบาด ของโรคโควิด-19 (PDM)	ค่าคงที่ (C)	16.659	1.153	14.445	***	0.1613
	เพศ (G)	0.091	0.395	1.960	0.050	
	อายุ (A)	-0.059	0.254	-0.886	0.376	
	สถานภาพ (M)	-0.033	0.260	-0.670	0.503	
	ระดับการศึกษา (E)	0.138*	0.370	2.545	0.011	
	อายุการทำงาน (P)	0.014	0.203	0.215	0.829	
	จำนวนรายได้ประจำ (I)	0.282*	0.187	3.947	***	
	จำนวนรายได้เสริม (T)	0.022	0.200	0.451	0.652	
	จำนวนค่าใช้จ่าย (X)	-0.203*	0.189	-3.273	0.001	
	จำนวนหนี้สิน (D)	0.073	0.140	1.491	0.136	
จำนวนเงินฝาก (S)	0.141*	0.144	2.491	0.013		

หมายเหตุ : * คือ มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

Factors		B	S.E.	C.R.	P	R ²
การบริหาร หนี้ส่วนบุคคล ในช่วงการระบาด ของโรคโควิด-19 (PDM)	ค่าคงที่ (C)	19.316	0.844	22.877	***	0.0215
	ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค (CC)	0.104*	0.160	1.979	0.048	
	ค่าใช้จ่ายการซื้อหรือเช่าที่อยู่อาศัย (RC)	0.012	0.218	0.241	0.810	
	ค่าใช้จ่ายการกู้ยืมเพื่อการศึกษา (EC)	0.066	0.257	1.283	0.199	
	ค่าใช้จ่ายกรณีฉุกเฉิน (MC)	0.032	0.210	0.641	0.522	
	ค่าใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย (LC)	0.025	0.224	0.481	0.631	

หมายเหตุ : * คือ มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ

ตัวแปร	การบริหารหนี้ส่วนบุคคล		
	DE	IE	TE
ปัจจัยส่วนบุคคล	0.259	0.034	0.293
ปัจจัยด้านการใช้จ่ายทางการเงิน	0.116	0.000	0.116
$R^2 = 0.0980$			

